

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
LAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Publicație săptămânală: 6 Lei. La
publicării repetate după
învoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an 200 Lei
Pe 6 luni 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Reforma liceului

Nu suntem dușmanii reformelor. Răul vieții
nu se încetățește. E firesc și necesar să-și potri-
măm drumul și alvia neconținut trebuințelor
noastre schimbate. Școala nu este exemptă de sub-
țirile ceastă lege universală.

Totuși, ce-i prea mult nu-i sănătos. Mai
degrabă în educație. Materia de modelat este aci su-
ștințelul nouilor generații. Aluat moale, căruia trebuie
să-i se dea o formă sănătoasă și precisă. Aici
continuitatea este de importanță capitală. Inoirile
deosebite dese produc în chip fatal confuzie și zăpă-
călire. Cu atât mai primejdioasă, cu cât pentru
școala noastră mers al societății este absolut necesar, ca o
generație cel puțin să aibă fizionomie sufletească
sănătată, ieșită din aceeași școală, modelată după
aceleși tipar. Numai așa va putea colabora ar-
monic și rodnic la înfăptuirea idealului comun.

Din nenorocire, în România fericită se în-
făptuiește exact contrarul. Școala este cel mai hăr-
tănit laborator de experiențe. Stricăm și schimbăm
școala din an în an, din semestru în semestru, cu
copănitime telegrafică. Dela unire până astăzi nu cred
că s-a fi avut doi ani la fel. Programe, regulamente,
planuri, orarii, examene, clasificări s'au schimbat
de mai multe ori în școala vertiginoasă. Nimeni nu le mai știe
bucuri și rânduială. — Asta se cheamă joc de-a
școala și joc cu sufletul generațiilor tinere. De
ceceea anunțarea, cu surle și fanfare, a unei noi
reformă a liceului nu ne poate încânta.

Trebuie să ne ridicăm împotriva ei și din
un alt motiv. Fiindcă și cea de-acum e... ca toate cele-
lalte. Rămâne la suprafață. Face o nouă rându-
ială și nouă învălmășală birocratică, fără să
rezolve problema școlii secundare în întregul și în
fondul ei. Notele se vor da de-acum cu cifre, exa-
menele se vor ține altfel, se introduc câteva mo-
dificări de orar, și cu asta basta. — În realitate
nu se-ar trebui cu totul altceva. Ar trebui să căutăm
să-i da liceului ceea ce îi lipsește acum: un suflet
nou și un schelet mai solid. Să-l transformăm
într'un mare laborator de caractere și creator de
conștiințe ferme. Din armonia programului și dis-
ciplina educației să se închiege în el o serioasă
concepție de viață. Armonică, încrezătoare, idea-
listă, clădită pe substratul tradițiilor proprii și
specifice ale neamului. Cu un cuvânt: ne trebuie
liceu creștin! Căci asta suntem și trebuie să ră-
mânem; sub sancțiunea pierzării: popor creștin.

Din acest punct de vedere însă, noua re-
formă promite exact contrarul. Menține haraba-
bură programatică din trecut, fără să se încumete
a preciza caracterul și scopul lămurit al școlii.
Atâta doar: dă filosofiei un mic plus de ore, pe
care le ia — se putea altfel? — tocmai dela re-
ligie. Aceasta va avea de-acum în clasele superi-
oare numai câte o singură oră pe săptămână și
în clasa ultimă, a VIII-a, nici una! Asta, pro-
babil, în numele educației morale, nevoia căreia se
accentuează tot mai insistent de toți factorii con-
ducători ai țării, și fără de care, fără învoială,
ne ducem de răpă!

Nu putem crede că această aberație se va
înfruptui. Oricum, așteptăm cuvântul țării, care
într-o dată nu s'a spus. Se va vedea atunci dacă mai
avem dreptul să ne numim țară creștină, ori nu!

Biserică vie

Scurte însemnări pe marginea unor cuvinte regești

de Ep. Dr. ALEXANDRU NICOLESCU

Cu prilejul investiturii nouilor Episcopi
de Huși și Caransebeș, Malestarea Sa Regele
Carol al II-lea a avut inspirația norocoasă să
pomenească de datorita ce o are biserica în-
vățătoare de a fi un organism viu. Ea nu poate
să se restrângă numai la cele patru ziduri ale
templului Domnului. Ci trebuie să pășească
pe teren, să descindă în arena vieții de toate
zilele, să însuflețească și animeze sufletele,
să reformeze conștiințele, să le înobileze,
câștigându-le pe seama lui Hristos. Mai mult,
biserica trebuie să-și afirme, — e tot ideea
Suveranului, — rolul său social în viața pu-
blică a neamului, devenind factorul cel mai
efectiv de progres.

Chiar și viața politică trebuie să resimtă
influxul binefăcător al bisericii. Credința și
dragostea, aceste două energii sau arme pu-
ternice ale bisericii, pot și trebuie să fie va-
lorificate atât față de indivizi, cât și față de
de colectivitate sau neamul întreg.

Cuvintele Suveranului cari cer bisericii
să fie o instituție vie, pururea activă, pururea
în mișcare, plină de seva și efervescența vieții,
pentru a putea comunica tuturor fiilor săi a-
celaș pălpăit fecund de viață, îmi aduc aminte,
de cuvântul adresat odinioară de Leo al
XIII-lea episcopului francez, îndemnându-l
pe acesta, să părăsească, împreună cu clerul,
sacristiile bisericilor și să se lanseze în vâl-
toarea vieții unde se dă lupta pe viață și pe
moarte a indivizilor, a familiilor, a societății.
Un astfel de îndemn este pururea actual și
noi Episcopii români îl suntem foarte recu-
noscători Suveranului pentru acest memento
venit la timp.

Pilda ce ne-o dă Mântuitorul Nostru Isus
Hristos în viața-I și activitatea-I publică este
în această privință extrem de edificatoare.
Mântuitorul Nostru în continuă mișcare, ca
argintul viu, a pătruns în sinul familiilor, în
casele oamenilor, a ieșit la larg în mijlocul
maselor pe cari le fermeca ca grațul și pilda
Sa. A venit în contact cu oameni de toate
clasele și treptele sociale, publicând tutu-
rora doctrinele mântuitoare ale Evangheliei: Nu s'a
mărginit va să zică numai la biserică.

Tot astfel au făcut și apostolii pe ur-
mele Mântuitorului, și tot astfel fac toți apo-
stolii moderni, conștiinți de chemarea lor.

De sigur datorită tocmai acestui norma-
tiv divin, se năzuiește și Episcopatul Nostru
să țină cât mai des vizitații pastorale, mer-
gând din sat în sat să aranjeze peregrinaje în
masse la locuri de închinare, să țină confe-
rințe pentru intelectuali, să activeze în inter-
esul fiilor sufletești în cadrele acțiunii catolice,
(A. G. R. U.) să scrie pastorale dese,

să organizeze tot felul de asociații, de reu-
nuni și congregații, să supravegheze instrucția
și educația tineretului, să nu neglijeze, va să
zică, nici un prilej de-a veni în contact viu
cu enoriașii lor de toate clasele și gradele.

Episcopatul român-unit deci crede a fi
lucrat și până acuma în vederile Regelui său,
Suveranul tânăr și însuflețit Carol al II-lea.

La toată întâmplarea pentru cuvintele
rostite de Suveran, noi li suntem foarte recu-
noscători și ne vor servi de un imbold și mai
puternic de-a persevera pe calea apucată. Vom
merge înainte, împotriva tuturor greutăților,
având în cuvintele regale garanția deplină în-
țelegerii și întregului sprijin pe care îl găsește
mistrua bisericii acolo sus, pe Tronul țării.

Spiritualitatea ruso-pravoslavă. Su-
fletul creștin rus își are fizionomia sa proprie.
Și face să fie cunoscut. Institutul Oriental
din Roma, preocupându-se și de această pro-
blemă, a invitat pe P. Stanislau Tyszkiewicz
S. I., un slavofil de renume, să o trateze într'o
conferință anume. Părintele iezuit s'a și achitat,
cu priceperea și temelnicia-i recunoscută.

În rezumat, P. Tyszkiewicz a spus: Ca
să înțelegem sufletul religios rus trebuie să
ținem seamă de faptul, că Rusia a stat dela
început sub influința Bizanțului și a Răsări-
tului mediteranean; din Egipt, Sinai, Palestina,
Siria și Asia Mică. Rușii au învățat spiritul
mărtiric, respectul marilor virtuți mănăști-
rești, doctrina ascetică a SS. Antoniu, Pahomie,
Macarie, Efrem, Doroteu ș. c., iar dela
Bizanț au împrumutat doctrina teologică,
dreptul canonic și splendidul cult liturgic,
dimpună cu venerația lui exagerată ce se
poate defini „cult al cultului însuși“.

Mai târziu, cam prin v. XVII, încep să-
și facă loc și infiltrații apusene — Florența
a St. Francisc, Imitatio Christi de Kempis,
Certamen Spirituale de Scupoli, dar fără să
poată forma un nou tip de spiritualitate. Rușii
rămân încadrați în două curente spiritualiste
contrare: cel al lui Nil Sorsky și celalalt: al
lui Iosif de Volokolamsk. Cel dintâu respinge
orice ajutor de stat, pentruca biserica și mă-
năstirile să rămână cu totul independente; cel
de al doilea așteaptă ca statul să retribue pe
biserici și mănăstirile. Nil preferă în bise-
rică sărăcia, în slujbe sobrietatea, renunțând
până și la potirile de preț; Iosif iubește fastul
și splendoarea cultului. Nil recomandă rugă-
ciunea mentală, contemplația, împreunarea
intimă cu Isus Hristos; socotește de „adulter
duhovnicesc“ să se întrelase meditația pentru
cântarea psalmilor, admite numai cântarea

simplă, pentru două-trei rugăcuni din liturghie; Iosif trece ușor peste viața launtrică, spre a se opri exclusiv la ceremoniile liturgice grandioase. Cu vremea biruște tendința aceasta din urmă, dar și cealaltă își are aderenții săi. Așa: Filip, mitropolitul din Moscova († 1569), Dumitru din Rostov († 1709) care caută în Sf. Euharistie un contrapond superficialității ritualistice; Paisie Velitschkovsky, și alții, între cari și vestitul Serafin de Sarov.

La Ruși s'a dezvoltat foarte mult viața de asheză aspră. Găsim la ei monahi trăind în chinovie; „otcelnici“ = eremiți; „zavornici“, = reclusi de bunăvoie; „moltchalnici“, cari trăiesc 20—30 de ani în silențiu deplin; „giurodivi“ = nebuni pentru Hristos; „stolpnici“ = imobili, ș. a. Exagerări, nu-i vorbă, obvin ele în aceste feluri de viață, dar și virtuți vrednice de toată stima. Așa: iubirea sărăciei absolute; pocăință severă; iubirea tăcerii; simplitate candidă; răbdare nealterată; un anumit simț al universalității; respect față de cel mai mare; o anumită specie de nostalgie după sf. Euharistie. Izvorul de frunte al inspirațiilor religioase și a credinței rămânând în toată vremea cărțile rituale. — Aceasta fiind starea faptică, evident că de sufletul rusesc se pot apropia numai cei ce îl văd prin prisma aceasta, încearcă să și-l însușiască în tot ce are el bun și frumos, și numai așa formată caută să intre în intimitatea lui, ca să-l câștige pentru adevărul integral al Evangheliei. — Operă rezervată Rușilor de sânge și de limbă, trecuți la unitatea credinței catolice, dar cu păstrarea formelor răsăritene. (R. Negru).

Colegiul Cardinalilor. Actualminte numără cu totul 56 de membri. Dintre aceștia 28 sunt Italieni. Restul se împărțesc așa: Francezi 6; Germani 4; Austriaci 1; Nordamericani 4; Spanioli 3; Poloni 2; Belgiani 1; Irlandez 1; Englez 1; Cehoslovac 1; Portughez 1; Maghiar 1; Canadez 1, iar 1 din Brasilia.

O întâmpinare

de Sextil Pușcariu

În numărul 9, din 3 Martie 1934, al „Unirii“ a apărut un articol intitulat „Neolatini ortodocși?“ în care sunt combătute unele părți din conferința mea „Românism și ortodoxie“.

Graba de a reacționa imediat împotriva unor afirmațiuni ale mele, cunoscute autorului numai dintr'un rezumat, a fost un rău sfătuitor.

Dacă ar fi așteptat publicarea — care nu va întârzia prea mult — a conferinței și ar fi cunoscut gândurile cuprinse în ea, în înlănțuirea lor logică, ar fi avut ocazia să combată idelle însele și argumentarea pe care le-am sprijinit. Discuția ar fi fost de sigur mai utilă decât încercarea de a dovedi că noua mea funcție de prezident al Frăției ortodoxe române m'ar fi îndemnat să fac niște alegații în flagrantă contradicție cu cele susținute de mine mai de mult în „Istoria literaturii române“.

Și fiindcă e vorba de „schimbarea adevărului de dragul pravoslaviei“, precum atât de delicat se exprimă criticul meu, cer iertare cetitorului dacă mă văd nevoit să mă pun singur pe două coloane.

În „Istoria literaturii“ am spus că ortodoxia noastră a fost evenimentul cu cele mai grave urmări pentru dezvoltarea noastră culturală, căci el ne-a legat de Orient și ne-a despărțit de Vestul Europei, unde biserica catolică era sprijinitoarea artelor.

În conferință, vorbind de încercările catolicilor de a ne atrage la biserica lor, sub întâii domni pământeni, spun textual: De sigur că atunci, la începutul vieții noastre de stat, a fost momentul psihologic, când o trecere la catolicism ne-ar fi putut încadra în familia popoarelor romanice. Biserica catolică, care-și însușise imperialismul Romei, ar fi imprimat probabil politicii românești o pronunțată tendință de expansiune și n'am fi rămas numai în defensivă. Ea ar fi dat de sigur limbii

noastre o înfățișare mai romanică... Și e sigur că numai ca popor catolic ne-am împărtăși de binefacerile marelui mișcări culturale ale Renașterii“.

În „Istoria literaturii“ spun: „Petru Gheorghe Șincai, Samuil Clain și tovarășii au săvârșit minunea resurecțiunii poporului român și au imprimat direcția în care avansează se desvolte spiritul public în tot cursul nărilor următoare“ (pag. 2) și „continuă“, fapt renașterea noastră a fost mai *romanică* decât *română*. Dacă încrederea viitor și optimismul generator de fapte se datoresc apostolilor ardeleni și discipolii din Principate, nu ei au imprimat aspectul care l-a primit civilizația noastră, ci ei au introdus la noi cultura franceză (pag. 2).

În conferință spun textual: „E mai puțin de orice idololă, că această renaștere mare măsură opera unui Samuil Clain, Gheorghe Șincai și Petru Maior... Recunoștința pe care o păstrăm trinității Clain—Șincai—Maior, mâni înainte de a fi uniți și tovarășii creștinoși de luptă ai ortodocșilor Ion Moșu, Piuaru și Gheorghe Lazăr, nu trebuie tratată prin exagerări și prin diformarea adevărului“. Și, în continuare: „După entuziasmul afirmare a romanității noastre la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui al XIX-lea, au urmat rătăcirile... Puriștii erau răși voiau să înlocuiască armonia limbii românești prin rigiditatea geometrică a limbii artificiale. A trebuit să vină mîntuitorul nostru, bunul simț și măsura caracterului...“

*) Tot așa judecă un străin care ne cunoaște foarte bine: »Adevărata renaștere română — trebuie recunoaștem în mod onest — se datorește culturii noastre, singura pe care Românii au asimilat-o și care a fost fecundă în rezultate literare și artistice« (R. C. Medioevo Rumeno, 1928, pag. 82, nota).

Foița „Unirii“

Chestiune pusă la punct

de Sablin G. Trușla

— Noroc, măi al nostru! grăbi să mă salute colegul Igrec, tocmai în momentul când debarcam din »corabia lui Noie«, adevărat din căruța mea, pe care camarazii — cicălitari de felul lor — o porecliseră astfel, datorită vechimei și formei sale primitive. Țin să notez, că acest vehicul îl primisem plocon de nuntă dela bunicii meu. Și'n timp ce îmi bălăbăneam picioarele peste coșul trăsorii, mă întrebam: Cum să-l resalut? Să-i spun și eu »noroc«? La ce bun? Căci vedeți Dvs... atât eu cât și colegul Igrec, suntem plini de noroc, ca broasca de păr. Negăsind altceva mai potrivit, îl resalutai cu obișnuitul:

— Servus, monșerică! Și, luându-mi vânt, sării în stradă, adevărat pardon, într'o băltoacă.

— Ce noroi dle! găsi să încuviințeze colegul Igrec, ștergându-și de pe obraz stropii de »mixtum-compositum«.

— Spune-i »lapoviță«, obiectai eu. Terminologia asta e ceva mai delicată.

Al dar abia acum iau seama că te-am stropit. Mii de scuzel

— N'are-afacel! Dar să te întreb: Ai venit și tu la târg?

— M... da, am venit să-mi încerc și eu norocul.

— Vrei să cumperi ceva?

— Pe... apage satana! Vreau să vând, dragă colegă; dar pentru marfa mea nu prea se găsesc cumpărători.

— Vre-un cal orb?

— Cam așa ceva... Vreau să vând »bonurile«.

— Taman pentru asta am venit și eu.

— Și spune-mi, este ceva rost de învârteală?

— Prost de tot. Samsarii fac mosturi, vrând să ne speculeze. Bonurile de cinci mii lei nu vreau să le cumpere. În schimb, aceste le răscumpără banca X, plătind în numerar patruzeci la sută.

— Condoleanțele mele!

— Da, dragă colegă, cu bonurile noastre am ajuns, pentru moment, într'o situație foarte tristă. Și mi-am propus chiar să nu le vând. Căci, în definitiv, decât să le dau de »pomană« mai bine le țin de suvenir. Nu le prăpădi nici tu. Ține-le; căci te miri... poate să vină și vremuri mai bune.

— M... da... se poate și asta. În țara noastră, unde moralitatea, dragostea de țară, etc... și propovăduitorii acestor simboluri, adevărat preoțimea — și în deosebi preoțimea română-unită — sunt considerate din partea puterilor zilei numai așa... ca a cincina roată la car, deși nu se face nimic, totuși, nimic nu e imposibil.

Sunt optimist de felul meu, o știi foarte bine. Între împrejurările critice de azi însă, nu pot să fac parte din categoria acelor cari visează porumbi fripți.

— E criză dragul meu, dar, din pricina asta, tu nu poți să te plângi.

— Ești preot în cea mai fruntașă comună O... ca scriitor și colaborator la diferite reviste și ziare — am înțeles că scrii și sub pseudonim — câștigi destule parale.

— Fugi de-aci, nu-ți face răs de mine, că crezi poate că meseria de scriitor e rentabilă. Aș! Ți-o spun sincer, că din suma încasată aici colo — ca scriitor — în curs de zece luni aș putea să cumpăr o pereche de cai ori două să dau la reparație »corabia lui Noie«. În schimb, hârtie prădată și nopți nedormite. Dacă mi-ai învâlnit cu scrieri pornografice, îmi facei cămășă fără îndoială, o situație strălucită, dar aș fi rămas tot acolo de unde am pornit. (În schimb, unde ai putea găsi astăzi prostul care să se distreze cu citirea scrierilor morale?)...

Zadarnic aș fi încercat să-mi capacitez legul. Era de covingerea că sunt »bine situat«. Eram doar preot într'o parohie fruntașă — serviciile sunt prestate pe »gratis« — și câștigam lângă acest »favor«, mai eram și scriitor, profesor, profesiuni foarte rentabile.

Dacă li spuneam lui Igrec că nu am înțeles zunar decât un »pol«, ar fi răs desigur, creștindu-mă că mi-a venit pofta de glumit.

— Dar să te întreb, reluai firul conversației, încotro o luăm acum?

— Întâi de toate aș vrea să isprăvesc cumpărăturile. Mi-a spus preoteasa să cumpăr făină, zahăr, orez, ciorapi pentru copii, etc.

Sunt notate toate pe o hârtie, șopti colțului scotocindu-se în buzunare.

Dacă nu ești ocupat, întovărășește-mă!

rasel latine, din vechea Românie ortodoxă, unde reintegrarea în cultura romanică se întâmplase pe alte căi decât ale catolicismului, pentru că să astupe prăpastia ce începuse să se sape între cărturarul român de dincoace și de dincolo de Carpați și între limba intelectualului ardelean și a părintelui său de la sate.

Deci, nu poate fi vorba de „două enunțuri contradictorii” ci de aceleași păreri — arhicunoscute de altfel — în sprijinul cărora nu era nevoie să se mai citeze mărturia lui Dimitrie Onciul. E inutil să adaug că îmi dau prea bine seama de sensul și valoarea cuvintelor pe care le întrebuițez, încât să pot fi bănuț din partea criticului meu că prin „reintegrare în familia popoarelor romanice” aş putea înțelege „cea dintâi mențiune despre originea noastră romană”.

Dar, dacă recunosc că o identificare cu biserica apuseană ar fi dat dezvoltării noastre culturale și chiar politice o altă direcție și dacă am toată admirația pentru opera lui Clain, Șincal și Malor, nu mă așez însumi într-o postură falsă când propovăduiesc ortodoxia?

Iată punctul care merita să formeze preocuparea criticului meu, iată contribuția nouă a conferinței mele, din a cărei discuție putea să răsară un folos.

În această conferință am arătat înainte de toate că pretutindeni unde strămoșii noștri și-au părăsit legea strămoșească, ei au fost desnaționalizați. Acest fapt îndreptățește întrebarea, dacă, devenind catolici, ne-am fi putut păstra ca Români?

Apoi continuam: „Mă îndoiesc că această intrare a noastră în orbita culturii apusene ar fi fost urmată de manifestări culturale de primul rang. Așezați între popoare cu mult mai puternice decât noi, în conflict unul cu altul, noi n'am fi avut posibilitatea materială să dezvoltăm o viață culturală proprie și am fi fost reduși la rolul de imitatori slugarnici ai culturii apusene, precum au fost și alte neamuri dela periferia Occidentului. Care a fost

aportul Ungurilor sau al Croașilor catolici, vecinilor ai Germanilor și ai Italianilor, la mișcarea Renașterii? Câteva opere de imitație, mai mult sau mai puțin reușite”.

Dar dacă analogiile arătate nu au o putere probantă și ne îngăduiesc cel mult să facem câteva supoziții, un lucru mi-se pare cert: Atunci când catolicismul a izbutit să câștige — chiar și numai sub forma Unirii cu Roma — o parte din România ardeleni, el a venit prea târziu pentru că să mai poată avea un efect cultural hotărâtor.

Absența dela marea mișcare a Renașterii, atunci când ea se întemela pe puterea catolicismului în apogeul lui, noi n'am mai putut umplea marele gol, chiar ca adepții ai bisericii catolice, în veacul care sfârșea cu Voltaire și cu revoluția franceză, și cu atât mai puțin în secolul care începe cu romantismul. Într'adevăr, nu cunosc nici o pagină scrisă de vreunul din Românii trecuți prin Institutul de propagandă fide, care să vibreze de admirație în fața unei statuii antice.

Prefacerea radicală pe care au adus-o deceniile din urmă în spiritul public, ne-a făcut să câștigăm distanța necesară pentru că să judecăm mai bine veacul trecut și să întrezărim direcțiile în care avem să ne îndreptăm pașii în viitor. Multe din formulele și clișeele cu care ne-am obișnuit să clasăm și să caracterizăm evenimintele din trecutul apropiat și pe reprezentanții diferitelor curente trebuie revizuite; păreri, care ne convingeau, pe cel mai bătrân dintre noi, în tinerețe și erau primite ca dogme, se prezintă azi sub altă lumină.

Dacă este incontestabil că progresul nostru de o sută de ani încoace se datorește alipirii de cultura apuseană, nu-i mai puțin adevărat că tot secolul al XIX-lea se caracterizează la noi printr'o imitație exagerată a acestei culturi și prin prea puțină originalitate.

O reacțiune se impune. Fără să părăsim drumul pe care ne-am angajat intrând cu toate aspirațiile noastre în orbita culturii neolatine, va trebui totuși ca de aici înainte să căutăm,

ca în cadrele acestei mari familii neolatine să apărăm cu partea de originalitate pe care ne-o dă specificul nostru etnic.

În conferința mea m'am străduit să arăt că acest specific românesc rezultă din îmbinarea elementului romanic cu cel autohton, care cu mult înainte de cucerirea romană, și mult timp după decăderea vechii romane în sud-estul Europei, avea strânse legături cu Orientul. Mai exact: păturile sociale rurale, din care ne tragem noi, au continuat, și după ce vorbeau o limbă romanică, să rămână legate sufletește de Răsărit, spre care ne orienta și ortodoxia noastră.

„Legăturile de veacuri cu biserica ortodoxă a Răsăritului au picurat necontent în structura noastră sufletească și intelectuală elemente, care, printr'o fericită îmbinare cu fondul moștenit, ne fac să apărăm cu o notă originală, cu o cultură a noastră, între popoarele lumii” spuneam în conferința mea. Și pentru că să nu se pară că aceasta e o părere ad hoc, în legătură cu președenția Frației ortodoxe, iată pasagiul corespunzător din Istoria literaturii, apărută înainte de înființarea F. O. R.-ului: „Orientul cu fantezia-i vie și cu nepotolita-i sete de forme nouă și colori îmbelșugate, lumea cea inventivă de care ne lega religia, îmbinată cu predispozițiile noastre etnice de origine mediterană ale firii noastre înzestrate înainte de toate cu un foarte pronunțat simț pentru măsură și armonie, a făcut ca în acest colț din sud-estul european stăpânit de Români să se nască o cultură proprie” (pag. 14).

Dacă Italia trece astăzi printr'o renaștere atât de impunătoare este, fiindcă ea vrea și izbutește să fie, înainte de toate, italiană. Să fim și noi Români înainte de toate, mândri de calitățile noastre de rasă, așa cum ele s-au selecționat într'un lung și greu trecut de apărare națională.

În epoca unui naționalism integral spre care ne îndreptăm, religia catolică, a cărei forță stă tocmai în extinderea ei peste grani-

rog. Povestind împreună, ne va trece timpul mai ușor. Poftim... asta e nota ce mi-a dat-o preoteasa. E atât de lungă, încât, citind-o, te apucă amețelile; dar mi-te să le cumperi toate. Of!

— Cum!? făcui eu mirat, aruncând privirea spre vrafal de scrisori pe cari colegul meu le scosese din buzunar. Toate sunt note pentru tine, țarguieli?

— Nu! zâmbi colegul. Scrisorile acestea le-am primit azi dimineață dela factorul poștal, tocmai în momentul când eram gata de drum. Neavând timp să le citesc acasă, le-am luat cu mine. Între altele, am primit dela dl protopop invitația pentru sinodul de primăvară și »Curierul Creștin«. Cred că acestea le-ai primit și tu.

— Te înșeli, dragul meu. De câteva zile încoace eu n'am mai primit nici o poștă.

— Cum se poate? întrebă colegul, privindu-mă nedumerit.

— Se explică ușor. Știi doar, că notarul nostru a fost suspendat din oficiu, iar girantul, cu vremea asta păcătoasă și datorită comunicației mizerabile, nu poate să se deplaseze în comuna noastră decât la zile mari. În felul, sau mai bine zis, în »halul« acesta, poșta — care ar fi să se distribuie de trei ori pe săptămână — și celelalte chestiuni »urgente«, au rămas la discreția secretarului comunal, care e plecat de câteva zile la Cluj. Tocmai ieri îl întrebasem pe factorul poștal, dacă va merge sau nu după poștă, și mi-a spus categoric, că până nu sosește dela Cluj dl »secretar«, nu merge după nici o poștă, fiindcă el, adevărat factorul, nu are decât un »șef«, adevărat pe dl »secretar«.

— Și dacă dl secretar va sta la Cluj o lună?

— Foarte simplu: și poșta din comuna noastră va stagna o lună.

— Dar bine, omule, asta e curată porcărie!

— De ce tocmai porcărie? Nu, dragul meu, nu e porcărie, ci administrație. Știi... ca pe vremea năvălirii tătarilor.

— Sunt lămurit, șopti colegul, clătănând din cap semnificativ. Și, despăturind Curierul, mi-l întinse: Citește-l, te rog. Pe pagina primă vei găsi ceva interesant...

Luai Curierul la mână și sorbii, dintr'o singură ochire, titlul anunțului: »Ajutorul momentan în cazul de moarte a preoților în activitate«...

Vizez? sau sunt prada unei halucinații? mă întrebam, clipind din ochi, ca sub năvala stropilor unui duș răcoritor. Dar nu e vis, e realitate. Și privirea mea lunecă sprintenă dealungul cuvintelor: »Cunoscând marile greutăți pe cari le întâmpină familiile preoțești în cazul de moarte a preotului în funcțiune, când de cele mai multeori nu află mijloacele materiale, momentan necesare, nici pentru o înmormântare modestă și cunoscând, pe de altă parte, interesul preoției noastre, manifestat în atâtea sinoade protopopești, pentru rezolvirea acestei probleme de-o așa de mare importanță; luând apoi în cercetare și modalitățile, la cari s'a ajuns în alte Eparhii ale Mitropoliei noastre, pentru soluționarea acestei chestiuni, am aflat de bine în Domnul, în interesul Veneratului Cler diecezan în funcțiune, să decretăm următoarea modalitate de ajutor momentan, care va intra

în aplicare cu întâiul caz de deces, din anul curent al unui preot în funcțiune:

1. Venerata Administrație centrală Capitulară, va solvi la ordinul nostru de fiecare caz, îndată după anunțarea oficială a morții preotului în funcțiune, la mâna erezilor legali, suma de patruzeci mii Lei.

2. Venerata Administrație centrală Capitulară va reține, întru acoperirea acestei sume, din proximalul salariu al fiecărui preot în funcțiune, câte una sută Lei.

Am aflat aceasta modalitate ca pe cea mai simplă, mai sigură și mai puțin îngreunătoare pentru Veneratul Cler diecezan...

Terminându cu citirea anunțului, ostai adânc: — În sfârșit, bine c'a dat Dumnezeu să se pună punct și în această chestiune.

— Iți convine? întrebă colegul, împăturând, Curierul și așezându-l în buzunar.

— Firește! Și dacă ar fi să regret ceva, este că lucrul acesta nu s'a făcut încă mai de mult.

— Vezi că... superioritatea, înainte de-a aduce verdictul, a lăsat ca această chestiune să fie discutată întâi în sinoadele protopopești.

— Știu. Discuțiile sunt bune, mai ales când sunt bune și rezultatele. Nu uita însă, că uneori discuțiile prea lungi pot să dea rezultate tocmai contrare. Orice energie și spirit de inițiativă, prin prea multă trăgăneală, se poate tampona ușor. Repet: Bine c'a dat Dumnezeu să vedem tranșată și această problemă de »mare importanță«, cum o numește Curierul nostru. Și ce multe lucruri bune s'ar putea face dacă ar fi între noi unire deplină și înțelegere cu adevărat frățească

tele etnice și în angrenarea popoarelor diferite într-o comunitate internațională, nu este menită, după părerea mea, să accentueze diferențierea de oricare alt neam, chiar romanic, pe care trebuie s'o căutăm.

Specificul românesc în concertul popoarelor culte am căutat să-l caracterizez prin două cuvinte: Neolatini ortodocși.

Ele trebuie înțelese ca un program, care, ca orice directive generale, pot fi și combătute. Aș fi însă bucuros ca dintr-o eventuală discuție viitoare să lipsească bănuirile, iar argumentele să fie mai puțin simpliste decât citarea numelor lui Andrei Mureșianu și Gheorghe Coșbuc, și să nu fie înlocuite prin întrebări retorice de felul celei ce ar vrea să identificăm cu idea de românism pe Ereii și pe musulmanii, „care, se știe, ce bine învață românește și cât de loiali (leali) sunt către statul nostru“.

*

Nota Redacției. *Vrem să stăm, cu toată sinceritatea și cu toată convingerea, în slujba adevărului. Fiindcă adevărul ne va mântui. De aceea am primit și publicăm, cu nefățărîtă bucurie, „Întâmpinarea“ d-lui Sextil Pușcartiu Nu numai din respect pentru personalitatea respectată a autorului, ci mai mult pentru spiritul de liniștită căutare a adevărului și lămurire leală a problemei, care stăpânește șirele distinsului academician.*

Ne bucurăm din toată inima, că jelul, suferitor pe alocurea, cum i-au fost redade gândurile desfășurate în conferința dela București, de către revista „Apostolul“ — care este, totuși, „curierul arhiepiscopiei ortodoxe din București“ — nu acopere exact și deplin intențiunile și părerile Domnului Sale. Pe noi acestea ne interesează și pe acestea vrem să le cunoaștem și să le discutăm. Cu toată seninătatea și cu dorința sinceră a înțelegerii. — Cu tot acest spirit lipsit de bănuț și prejudecăți însă, trebuie totuși să observăm, că nici lămuririle din întâmpinarea de mai sus nu ne mulțumesc pe deplin și nu ne conving. Dăm deci cuvântul prietenului nostru (ic), autorul articolului „Neo-

Și sper, că toate doleanțele și aspirațiunile noastre se vor rezolva favorabil.

— Așa cred și eu. Dar spune-mi, ce va fi cu banii ce ni-s'au reținut din salariu, conform deciziei noastre din sinodul de azi toamnă? Ni-s'a reținut lunar câte cincizeci de lei. Pe patru luni, adică pe Octombrie—Ianuarie, ar face tocmai două sute. Două sute... Frumoasă sumă, gândii eu. Și e frumoasă mai ales atunci când nu ai în buzunar decât un »pol«. Anunțul din Curierul Creștin a sosit tocmai în momentul oportun. Chiar dacă nu pot vinde bonurile, două sute îmi ajung pentru cheltuială. Iar »polul« adus de acasă pot să-l țin de suvenir.

— Bani sunt dați în păstrare la notarul nostru tractual, li spusei colegului Igrec. Astăzi, fiind zi de târg, notarul nostru își petrece vremea la bancă, făcând calculații matematice.

Dar apropo... Știi că fratele George e protopop onorar?

— Da, știu.

— Bun! Ia-o deci repede la picior și... pentruca să nu dai de bucluc, cumpără tot ce a cerut preoteasa. — Ți-o spun asta din experiență. — Pe urmă, după ce vei fi terminat cu târguiețile, vino la bancă. Eu te aștept acolo. Servus!

— A rivederci!

Aprinsei o țigară și o luai grăbit spre bancă, decis să-i țin fratelui Ghiță un toast — pentru distincția »bene merenti« — și... vorba vine, să-i cer suma de două sute Lei.

latini ortodocși?“ care, rezervându-și discuțiunea mai amănunțită pentru data când se va fi publicat conferința pricinașă, ține să facă deocamdată declarația următoare:

„În legătură cu întâmpinarea D-lui S. P. țin să declar că mențin afirmațiile mele din numărul 9, din 3 Martie 1934, al „Unirii“, deoarece contradicția dintre conferințiarul F. O. R.-lui și autorul Istoriei literaturii române este reală. Această contradicție n'am întemțat-o pe textul conferinței nepublicate încă dela Fundația Dalles din București, la care exclusiv se referă d. S. P. în întâmpinarea sa, ci pe conferința publicată în Nr. 4 din Biblioteca F. O. R.-lui, despre care autorul întâmpinării nu face nici o mențiune. Când voi avea sub ochi textul conferinței, pe care acum o cunosc numai din citațiile cu puncte de suspensiune, îmi voi rezerva plăcerea de a-o discuta. (ic).“

O vizită la Sf. Părinte. În lumea de credincioși ce trăiau basilica San Pietro când cu beatificarea celor trei lezuții mucenici: A Rodriguez, R. Gonzales și I. Castello, s'a nimerit să fie și d. I. Nedelea, colaboratorul „Adevărului“ dela București. După solemnitățile din basilică a urmat o recepție la Vatican, unde, între alții, grație d. ministru Vasiliu, și d. consilier Bossi, intră și colaboratorul gazetei bucureștene. Raportul acestuia despre cele văzute și experiate cu cele două prilejuri a văzut lumina tiparului în numărul din 7 Martie c. al numitului ziar. Reținem și noi pasagiile:

„Protocolul la Vatican este sever. Bărbații nu sunt primiți decât în ținută de rigoare, iar doamnele trebuie să fie îmbrăcate în negru fără mănuși și cu fișu pe cap.

Sub nici un motiv nu se admite o excepție, indiferent de situația socială a solicitatorului.

Toată lumea îngenunchiază! Indiferent de credință, în fața Suveranului Pontif trebuie să atingi cu genunchii pământul.

Regula atinge împărați, regi, prelați, diplomați, indiferent de rang social. Al cerut audiență suveranului, — trebuie să te pleci și să-i săruți dreapta.

... Când vezi pe Papa în Vatican ești impresionat de majestatea apariției, dar cu totul altă impresie ai atunci când ai onoarea să fii în apropierea lui.

Respiră multă bunățate, nu mai este un suveran care te depărtează prin grandioarea poziției ce ocupă, ci un prelat bun și blajin. În rasa albă, simplă, talia potrivită și chiar svelță impresionează plăcut. Prin ochelari, ochii săi strălucitori, pătrunzători, surzătorii totodată, te face să te simți aproptat mult sufletește.

Fiecare, în genunchi, sărută inelul — faimosul inel al pescarului — care pe piatra jemă are gravată imaginea Sfântului Petru și care de jumătate mileniu e purtat de toți suveranii pontifi.

Amabil, Papa are pentru fiecare un cuvânt prin care arată interesul ce poartă fiecăruia.

— De unde veniți? mă întreabă Suveranul Pontif cu multă bunăvoință.

— Din România? — Frumoasă și bogată țară.

Convorbirea decurge ușor, curent și fiecare se simte ușor în largul lui.

Părintește mângăle și se întreține cu copilașii unui confrate străin, care și-a adus odraslele să primească binecuvântarea papală.

Maestrul de cameră și toată garda îngenunchiază, iar Papa cu vocea tare binecuvîntează latinește:

— „Fie numele Domnului binecuvântat, deacum și pururea și în vecli vecilor.

Ajutorul nostru este întru numele Domnului care a făcut cerul și pământul. Binecuvântarea Domnului atotputernic, a Tatălui Fiului și a Sfântului Duh să se scoboare supra noastră și să rămână deapăruți. Amen.

Prin spallierul gârzei pantificale, Papa retrace în apartamentul său.

Fiecare din cei ce au avut prilejul să se apropie de suveranul, să vorbească cu el, pleacă impresionat de cuvintele bune ce au fost întâmpinat și de măreția spectacolului de care este înconjurat cel mai puternic din suveranii acestui pământ“.

La rândurile acestea noi nu avem nimic de adăus.

Timpul pocăinței

— Dispoziții și cuvinte arhieresti —

Paresimile sunt timp de reculegere și tremare duhovnicească. Învățăturile creștine în acest răstimp sacru se ascultă mai cu vlvavie ca altădată, și îndrumările bune se execută mai cu drag. De aceea și stăruințele această direcție ale păstorilor sufletești trebuie să fie mai întefite. Ceeace, har Domnului știm că se și face. Preasfințitii arhieriei merg cu pilda sub respectul îngrijirii de binele sufleteș al credincioșilor.

Dispozițiile luate de înalții Chiriarhi în forma *pastoralelor pentru timpul postului* o înore dintre cele mai binevenite — întimate deja păstorilor în su bordine — dintre cele mai înălțătoare. Sunt cunoscute, se aseamănă în multe. Pleacă doar din gând și ținesc acelaș lucru: folosirea câtă cu rod a Anului Sfânt — ce acuși se încheie.

Ceva deosebit găsim în rândulala *Preasfințitului IULIU al Clujului*:

„Pentru a ușora cât mai mult și pentru a înlătura orice pledecă sufletească de apropierea toți credincioșii, fără nici o stânjenă (de sfintele taine), lăsăm fiecăruia preot, cât puțin de două ori în cursul postului mare, invite pentru ascultarea sfintelor mărturisiri pe vre-un frate preot din vecini, ca cel doresc să se mărturisească la alt preot, dintr'un motiv sau altul, s-o poată face cu ușurință, încunoștințând despre aceasta pe cel credincios în biserică de cu bună vreme. O servăm, că această dispoziție este strict obligatorie pentru fiecare preot, despre împlinirea căreia așteptăm raportul oficiilor protopopescari vor avea să se convingă despre cele întefite. — Prin împlinirea conștiințioasă și prumutată a acestui ordin, vor fi înlăturate multe neajunsuri și vor izvorî multe mărturisiri sufletești“.

Preasf. ALEXANDRU al Lugojului a dat de Postul mare, din acest an o *pastorală* toată frumusețea, despre patimile Maicii Sfinte. Reținem, din lipsă de spațiu, abia câteva rânduri:

„Ce simte și ce face Maica Domnului în simt?? Să ne-o spună marii sfinți și doctri al Bisericii!“

„Sf. Grigorie Nisenul ne-o declară: „Când clumându-se de durere Isus, se sbuciumă mama. Erau două citere, dintre cari vibra una, vibra și cealaltă, chiar fără să o atingă nimeni. Iar sf. Bonaventura: „Ceeace a sursat Isus în trup, Tu, o fecioară Vergură, ai sursat în suflet“. Și nu mai puțin sf. Arnold: „Când primea vre-o lovitură trupul lui Isus, al căruia trist ecou să nu răspundă în sufletul mamei. Așa că nu vom greși urmând sfatul sfântului Bernardin de Siena: „Ca să pricepi câtă durere, gândește-te câtă I-a fost dragostea“.

Vergara suferi cu atâta durere, încât nu o poate tălmăci nici graiul Ingeresc, ci singur Isus ar fi putut-o spune, El, care a putut pătrunde, El singur, durerile de mamă.

„Gândiți-vă numai o clipă la conștiința vie ce o avea Maica Domnului, că pe cruce spânzură Fiul Celui Prealalt, socotit ca ultimul dintre tâlhari, pedepsit cu pedeapsa cea mai groaznică și mai rușinoasă, care se dea criminalilor celor mai perverși, drojdia neamului omenesc. Spânzură pe cruce Acela, care venise cu gândurile cele mai pacifice, cu dragostea cea mai curată, cu o dragoste imensă pentru întreg neamul omenesc, voind să-i răscumpere din sclăvia cea mai rușinoasă, a Ingerului întonerecului. Nu se atingeau, în acel moment, extremele: bunătatea infinită dumnezească, cu răutatea imensă omenească, înfrățită cu toată furia iadului? Și dacă așa este nu trebuia ca aceste considerații s'o afunde pe Maica Domnului în abisul durerii?

„De sigur. Nu i-a ghicit oare gândurile sfântului *Efrem Sirul*, când îi pune pe buze cuvintele: „Vail Scumpul meu, — Vail Scump rod al sânului meu! — Vail Fiul drag al rugăciunii mele! cu ce ai vătămat, Fiule scump, pe Iudovi, ai căror bolnavi l-ai vindecat și pe ai căror morți l-ai înviat?” Intrebare la care nu află nici un răspuns, căci nu există răspuns, fiind cel răstignit pe cruce nevinovăția însăși, potențând chiar prin aceasta durerea nepotolită a acestei regine a durerii.

„Totuși, cam reflectează *sf. Ambrozie*, noi o vedem pe maica durerii stând la picioarele crucii, n'o vedem căzând, sau în genunchi. O vedem stând drept înaintea lui Dumnezeu, Părintele ceresc, înaintea dușmanilor Fiului Său și în fața tuturor oamenilor.

O vedem stând drept în fața lui Dumnezeu. Preoteasă sublimă, Ea ofere eternului Părinte, drept prinos, marea victimă a Calvarului. Ochii Săi sunt ridicați spre ceriu, mâinile Sale arată ceriului — cum zice Monseniorul Pezzali — rănile sângerânde ale Fiului Său.

Tot o pastorală — magistrală, — despre păcat și calea întoarcerii scrie, din același prilej, *Preasfințitul ALEXANDRU al Maramureșului*. Reproducem și dintr'asta numai o mică parte:

„Aceasta este, după învățătura Domnului răutatea păcatului: nemulțumirea cu binele ce-l avem dela el, nesupunerea la voia lui sfântă, și ruperea, despărțirea de el și de biserica lui. Iar urmările păcatului sunt pierderea întregii averi câștigate, a tuturor darurilor și podoabelor sufletești și trupesti deopotrivă. „Și dorea, spune pilda miunată a Mântuitorului, să-și sature pântecele său de rădăcinile ce le mâncau porcii; și nimeni nu-i da lui“. (Lc. 15, 16).

„Dar pilda Mântuitorului nu se oprește aici. Ea ne arată și calea întoarcerii, prosăvind bunătatea fără de margini a părintelui, care așteaptă pe fiul risipitor să revină și care-l primește apoi cu brațele deschise, îmbrăcându-l din nou în toată podoaba avută înainte. „Aduceți, zice tatăl către slugile sale, haina cea dintâi, și-l îmbrăcați; și dați inel în mâna lui și încălțăminte în picioare; și aduceți vițelul cel gras de-l junghiați, și mâncând să ne veselim, căci fiul meu acesta mort era și a înviat, pierdut era și s'a aflat“ (Lc. 15, 22—4). Iar calea, pe care s'a ajuns aici, la această sfântă bucurie a reîmbrățișării fiului pierdut și regăsit, a celui mort și reînviat, este calea părerii de rău, a înfrângerii inimii și a hotărârii de-a se întoarce la casa părintelui și de a-l cere iertare. „Scula-mă-voi, zice risipitorul fiu, revenindu și în sine, și mă voi duce la tatăl meu și-l voi zice; greșit-am la

ceriu și înaintea ta, și nu mai sunt vrednic a mă cheama fiul tău, fă-mă ca pe unul din argații tăi“ (Lc. 15, 18—9). Cuvinte de acestea, însoțite de adevărată părere de rău și propus sincer de îndreptare a vieții, pot să ridice, prin spovedania ce le urmează și pe orice păcătos, să fi făcut măcar și păcate mai mari și mai grele decât fiul risipitor din pilda Mântuitorului. Da, pentru că mila Domnului nu s'a împușinat nici odinioară și încă nu s'a desmișcat cuvântul psalmistului David: „In veac voi lăuda, Doamne, mila ta“ (Ps. 88, 1)“.

Dele Domnul ca rânduelile și cuvintele păstorești ale înalților noștri Chiriarhi să ordăzească din belșug în suflete, rodurile harului și ale sfințeniei. Ca de Sfânta Inviere bucuria tuturor să fie deplină.

Misiunile catolice mondiale în 1933.

An de criză, cu resurse materiale binișor reduse. Cu toate acestea numărul oștelor din staulul Domnului crește, în Anglia, în Țările Nordice, în ambele Americi, în Africa și în Extremul Orient. După informațiile agenției »Fides«, numai în Africa Centrală (Congo Belgian și Ruanda-Urundi) s'au înregistrat în anul trecut peste o sută de mii de convertiuni și la jumătate milion de catehumeni. Puternicul curent de încreștinare în Indii și China e în continuă creștere. Patru eparhii siromalabarice arată chiar o nemaipomenită supraabundență de chemări preoțești la indigeni. S'au creat o serie de noi vicariate și prefecturi apostolice, și altele sunt imperios reclamate. Viața religioasă e de o seriozitate și intensitate impunătoare. La congresul euharistic din Kisantu (Africa Centrală) au luat parte peste 12.000 de bărbați toți catolici practicanți. Ca de femei și copii să nu mai pomenim. — Suflul Spiritului Sfânt se resimte pretutindenea, în poșta tuturor greutăților.

Știri mărunte

Oaspe distins. De ieri după masă orașul nostru are un oaspe distins: pr *Preasf. Alexandru al Lugojului*. *Inaltul Ierarh, în timpul cât stă aici, va lua jurământele călugărești ale unor Surori și va conferi gradele ieratică câtorva ordinanți. În tot acest răstimp Preasf. Sa e oaspele I. P. S. pâr. Mitropolit Vasile.*

Nou Protonotar Apostolic. E pâr, *Petru Tamdian*, canonic orădan. De cinstea aceasta rară Sf. Scaun l-a învrednicit, la propunerea Ierarhului său, la 13 Februarie c., iar instalarea sa în noua demnitate a avut loc la Oradea, în 11 Martie c., cu fast deosebit. Noul demnitar e una dintre cele mai simpatice figuri bisericesti orădane. S'a născut la 1875 în Crucișorul (Valasut) Sătmarului. Teolog de Strigoniu, hirotonit la 1901, canonic în 1922, a muncit mereu, conștițios și modest, în diferitele slujbe în care l-au pus mai marii săi, totdeauna respectați, fără gânduri rezervate. — Deie-i ceriul mulți ani încă!

Dărnice catolică. Precum se știe, universitatea »Sf. Inimi« din Milano e o adevărată minune a carității creștine italiene: e susținută numai și numai din dani benevole. Acum se anunță din Cetatea Vaticanului că a sosit aci raportul P. Gemelli, rectorul universității, pe anul 1933 Din datele acestui raport reiese că »Duminea Universității« din anul trecut a adus trei milioane o sută de mii și șasezeci și una Lire drept ofrandă de bună voie pentru susținerea acelei universități creștine în capite et membris, program și disciplină, până în cele mai mici amănunte.

† Dr. Constantin Pavel. Istoricul școalelor beiușene nu mai este. O moarte prea grăbită l-a scos, în 18 Martie c., dintre cei pe cari atâta i-a iubit și pentru cari atâta amuneit ca profesor (treizeci de ani), apoi ca prefect, deputat și senator. S'a născut în Bihor, la Beliu, în 1876, a studiat la Budapesta și a făcut apostoлие culturală-națională în Biharia nașterii sale. Nepretențios, tenace, conștițios și înzestrat de Dumnezeu cu talent și cu un deosebit dor și drag de muncă, răposatul și-a vrednicit un nume care nu poate fi pomenit decât cu profund respect. Și va și fi pomenit de multă lume, multă vreme. — În veci pomenirea lui!

Preoții și știința. Profesorul de fizică la Institutul de Inalte Studii din Tientsin (Mongolia) e preot, și aparține tagmei jezuiților. Academia de Științe din Paris, apreciindu-i meritele științifice după cuviință, a decis acum să-i deie pâr. *P. Pollet S. I.* un premiu special, pentru excelențele sale lucrări asupra electricității atmosferice și asupra naturii ciclonilor în nordul Chinei.

Locale. Dumineca viitoare, de praznicul Floriilor, va predica în catedrală pâr. *Eugen Bucur*, prof. la liceul de băieți.

— Elevii clasei VI. de liceu au aranjat Dumineca trecută în Sala de gimnastică a liceului o isbită *ședtoare artistică-literară*. Punctul principal: Trei crai dela Răsărit, comedie în 2 acte, de B. P. Hașdeu.

— Harnica Reuniune a Femeilor Române Unite din loc, în afară de seriile de cuvântări religioase pentru domnișoarele profesioniste și cele pentru servitorime, și pe lângă prea frumoasa serată religioasă-culturală cu foarte interesanta conferință cu proiecțiuni, a pâr. Dr. Ioan Suci: Martirii din Mexic; punctul de vioră și pian al dd. Cherebețiu și Cenariu, și o nvelă originală a d. P. Dan, și-a înscris în programul de activitate încă un gând de realizat în aceste Paresimi: *Exerciții spirituale pentru femei*. Se vor ținea în capela Institutului Recunoștinței, cu începere de Vineria viitoare după masă, și se vor încheia Lunea ce-i urmează, cu sf. liturghie de dimineața. — Fără îndoială, doamnele și domnișoarele Blajului unit vor participa în număr impozant la aceste deprinderi sufletești atât de binefăcătoare totdeauna.

— Preoțimea districtului Blaj și-a ținut aici, la centru, *sinodul de primăvară*. După sf. liturghie din biserica parohială a urmat numai decât sinodul propriu zis, cu conferințele preoților I. Crăciuneanu din Valealungă și I. Negrea din Bălcaciu. Din diferitele desbateri sinodale a luat naștere, între altele, și o hotărâre de o rară semnificație morală: Frații preoți s'au învoit cu toții să li-se rețină lunar din salariu o anumită sumă, ca în felul acesta să fie ajutat un preot mai tânăr care până acum încă nu are plată dela stat.

Misiuni populare în Ilba (jud. Satu-Mare). S'au ținut în zilele de 8—11 Martie c. conduse fiind de pâr. *Ioan Medan*. Rezultate din cele mai îmbucurătoare: 603 mărturisiri și cuminecări. La ascultarea spovedaniilor au dat ajutor și frații preoți Mihai Berinde, Lazar Gherghel și Vasile Bertalan. Biserica a fost mereu tixită de credincioșii din loc și din satele învecinate. Insufletirea bunilor creștini a ridicat o mult și corul local, care a cântat sub conducerea pâr. Patriciu Birlea din loc. Cu prilejul sf. misiuni au fost primiți solemn în Reuniunea Mariană 140 membri noi. Și tot cu această ocazie s'a sfințit și o cruce jubilară, — a treia în acest an.

† Aurelia Mera n. Dumitrescu, soția d. prof. Eugen Mera din Alba-Iulia a trecut la cele veșnice în 21 Martie c., într'al 40-lea an al vieții. — Fie-i partea cu dreptii!

Cărți & Reviste

Ep. ALEXANDRU NICOLESCU: *Familia*. No. 7 din „Biblioteca pentru clasa cultă”. Lugoj 1934. Pg. 66. Prețul ?

Patru conferențe, ținute de Preasfințitul Alexandru al Lugojului în diferite orașe ale țării, sunt străse în acest nou număr al „Bibliotecii pentru clasa cultă”. Toate privesc problema, de uriașă importanță și de ardentă actualitate, a familiei creștine. Măestria de conferențiar, temeinicia și limpezimea vederilor creștine pe care le are autorul sunt prea bine cunoscute în tot cuprinsul bisericii noastre, decât să mai aibă nevoie de pomenire specială. Material bogat, concentrat în pagini puține. Se citește totuși ușor, grație suflului de avânt cuceritor ce străbate paginile. Și se citește mai ales cu folos, de toți și de toate, intelectualii în primul rând. Din nici o familie de aceste cartea n'ar trebui să lipsească. Va face, neapărat, mult bine.

DR. VASILE CHIRVAIU: *Dreptul matrimonial*. — Vol. III din „Dreptul bisericesc comparat”. — Oradea. 1933. Pg. 492. Prețul 200 Lei.

Manualul de drept bisericesc al păr. Chirvaiu înaintează repede. Curând după vol. I. avem gata și dreptul matrimonial — mai urgent, de sigur, decât vol. II. „Persoanele”, care va apare și el nu peste mult. — Cartea este lucrată în același fel și cu aceeași metodă ca vol. I. Muncă multă; material bogat, împărțire tehnică ireproșabilă. În același timp însă se simte nițel, cum era firesc, graba cu care a fost lucrat. Nici limba nu e mai bună decât în primul volum, nici definițiile mai clare, și este mai mult drept latin, decât oriental. Ar fi fost mai bine și mai de dorit să fie invers. Pentru școala la nici un caz nu-i norocoasă această metodă a „dreptului comparat”, care sporește grozav paginile, fără să folosească totdeauna clarității. — Nu se atinge, prin aceste observații, cu nimic netăgăduitul merit al autorului, de-a ne fi dat, cu trudă multă, o carte imperios necesară și de mare utilitate, pentru care să-i fim recunoscători.

C. BOBULESCU. *Din viața Mitropolitului Veniamin Costachi*. Neamul copilăria, tinerețea și episcopatul. Chișinău (Tipogr. Ununii Clericilor Ortodocși). 1933, p. 162.

Păr. C. B. un harnic cercetător al trecutului nostru cultural și bisericesc, urmărește în prezentă lucrare spiță neamului vestitului mitropolit al Moldovei Veniamin Costachi, copilăria, tinerețea, și episcopatul său la Huși și la Roman. Mai bine de jumătate, lucrarea schițează câteva figuri caracteristice pentru cunoașterea atmosferei familiare a mitropolitului. Sub acest raport, opera Păr. C. B. e foarte meritorie, compilând într'un mănunchiu diferitele date risipite în colecțiile de documente, ziare și reviste, apoi tipărit pentru întâia dată documente de mare interes cultural și social. Regretăm că monografia se oprește la episcopatul dela Roman al acestui chiriarh și nu-l înfățișează și în ipostaza din urmă a activității sale, ca mitropolit al Sucevei și Moldovei. Să sperăm că această activitate va forma subiectul unei noi monografii a păr. C. B. Mitropolitul care a consimțit ca la Seminarul său din Socola să fie chemați profesorii uniți Dr. Vasile Pop, Fabian Bob, Costea și Manfi ne interesează de aproape și pe noi. Iată de ce semnalăm cu bucurie apariția acestei cărți. (ig.)

NICOLAE BRÎNZEU: *Instrucțiuni pastorale pentru prima împărtășanie a copiilor*. Lugoj. 1934. Pagini 19. Prețul: 5 Lei.

Specialist în materie de catehizare, păr. canonic dela Lugoj rețipărind aceste instrucțiuni din „Sionul Românesc”, face un bun serviciu tuturor cateheților noștri dela școlile primare. Fie ca rândurile Sf. Sale, cari dau mult și pe pagini puține, să aște răsunetului și înțelegerea trebuincioasă! Căci într'adevăr vremea este să facem și pe tărîmul abordat de păr. Brînzeu mai mult decât am făcut până acum. — Ceeace, bun e Domnul, se va și face.

P. IOSIF TĂLMĂCEL: *De dragul celor mici*. Săbăoani. 1934. Pagini: 49. Prețul: 6 Lei.

Ceva nou, cel puțin la noi: cârtică de răgăciuni pentru copii, în poezie. Versurile dragute ale păr. franciscan Tălmăcel se învață ușor și cu plăcere. Cateheții nu pot face lucru mai bun decât să strecoare în cât mai multe mânuțe de prunci această broșurică atât de bine intenționată și de mult bine făcătoare.

CANONUL CEL MARE AL SFÂNTULUI ANDREI. Părți alese din el. Cluj. 1934. Pagini: 36, format 8° mare. Prețul: 15 Lei.

Apăre ca numărul 13 al „Bibliotecii din Cluj-Gherla”. Seria II, pentru popor. Are binecuvărea Preasf. Iuliu și o rezumativă învățătură despre Sf. Andrei și st. Maria

Egipteanca. Hârtie bună, tipar cetet, text îngrijit. Oficial, cu tot fastul, precum se știe, slujba aceasta se face odată în an: Miercuri seara, în săptămâna V din Paresemi. Privat însă se poate ceta și medita de sine înțeles. — și altădată. Și asta credem că s'a avut în vedere în primul rând când cu editarea acestei perle euharistice: să pună la îndemâna celor mulți un neprețuit tezaur de icoane, gânduri și sugestii ale pocăinței, bune pentru toți și pentru toate, în toată vremea și în tot ceasul. — Se recomandă de sine.

OCTAVIAN PRIE, *Un sat românesc din Ardeal în străvechile sale întocmiri și obiceiuri*. Cluj, tip. „Ardealul”, 1934, format 8° mic; 152 pagini. Prețul 60 de Lei.

Cetitorii acestuia cunosc foarte bine pe fostul nostru redactor, care i-a încântat de atâtea ori cu foiele sale când duioase, când hazlii, iar amatorii spectacolelor noastre populare vor fi păstrând atâtea momente dramatice neuitate din „O viașoară”, „Jertfe”, „Porcii”, piese învrednicite de nenumărate reprezentații și ediții. Cartea de față e o monografie istorică, juridică și folclorică. Deși abia schițează, ea totuși cuprinde atâtea sugestii folositoare. În ce ne privește aflăm, bunăoară — cu părere de rău — că credincioșii români din Sucădate, județul Sibiu — căci de aceste sate e vorba — aparțin uneia din cele două biserici din obișnuință, din tradiție ori, în cazul cel mai bun, pentru că se simt legați de ele prin datori sau alte binnfaceri ce le-au făcut, nici de cum din convingere. Unde sunt catehezele, predicile, misiunile populare? Amvonul a amuțit? Ce rost mai au preoții dacă nu îndepătesc această datorie elementară. (ig.)

M. SADOVEANU: *Creanga de aur*. Român. „Cartea Românească”. București 1934. Pg. 242. Prețul: 65 Lei.

În cea mai nouă a sa lucrare, marele povestitor dela Iași ne zugrăvește lumea strălucitoare și sbuciumată dela curtea împărătească din Bizanț, după potolirea marelui furtuni a iconoclasmului. Un om din Dacia, crescut la izvoarele tainicelor învățături ale vrăcilor din Egipt și sortit să fie în patria sa ultimul mare preot al lui Zamolxe, are rol important în desfășurarea evenimentelor din strălucita capitală a împărătesei Irina. Cartea nu are nevoie de recomandare specială. Li a june numele autorului. — „Cartea Românească” merită laudă pentru haina frumoasă pe care a dat-o noului roman al maestrului Sădoveanu.

FLORIAN CRISTESCU: *Moțodel*. Roman. — „Cartea Românească”. București 1934. Pg. 237. Prețul: 60 Lei.

O pagină din lumea celor oropsiți și umili, scaldată totuși în soare și în multă, multă bunătațe. Petrică Năvodaru, eroul, este un biet orfan de războiu. Care răsbate însă. Biruie toate mizeriile, ajunge negustor de ispravă. Și rămâne până în capăt un suflet ales, cu multă dragoste față de lumea celor mici și necăjiți. Așa cum prieten al orfanilor și al săracilor este protectorul și sfătătorul său, moș Vasile. Așa cum este și doctorul orașului, care duce cu el în casele celor necăjiți zimbet de încredere și raze de voie bună. — Disprețuind goana după senzational, autorul acestui roman a reușit totuși să scrie o carte, care se citește dintr'o răsufelare. Și care lasă în urmă un miros de primăvară.

LIVIU REBREANU. *Ciuleandra*. Roman. Ed. III. „Cartea Românească”. București. 1934. Pg. 302. Prețul 85 Lei.

Poveste sguuitoare, scoasă din regiunile întunecoase și pline de mister ale psihologiei patologice. În câțiva ani ajunge a treia ediție. Pentru vremile noastre, iubitoare mai mult de petreceri ușoare și filme senzationale decât de literatură, este un record și o recomandare grăitoare. — Tipărită frumos, cu slova mare și presărată cu ilustrații, cartea merită și din acest punct de vedere, al execuției tehnice, toată lauda.

BUNUL PĂSTOR. *Buletinul Parohiilor Române Unite din Oradea*. An. I. nr. 4. (număr special). Oradea. 1934. — Gratuit.

Inovație fericită: un organ propriu pentru nevoile duhovnicești și mișcările dintr'o parohie, ori din parohiile unui oraș. Credincioșii pe cari li privește în primul rând îl citesc cu drag și cu interes, fiindcă-i oglinda și barometrul vieții dela ei. Dar îl urmăresc cu simpatie și alții, învățând multe din pilda fratelui de bine. Nu putem decât să felicităm pe cei ce au avut binecuvântata inspirație de a-l scoate. Mai ales că-i și scris cu simț și cu pricepere.

Telefonul „Unirii”

I. Sibiu. Aveți dreptate, de sigur. Nu ne-a trecut deloc prin gând să spunem, în „telefonul” din numărul trecut, că „măsurile propuse... sunt valide”, că realizabile. Și, din păcate, nu-i singura greșală de tipar în „telefonul” din numărul trecut. Sunt multe, și mai mari și mai marunte. Explicația? Se întâmplă și în cele mai bune familii tipografice așa ceva. În cazul nostru, co-

rectorul trăgea și el cu urechea la conversația noastră telefonică și s'a amuzat așa de bine încât a uitat ce mai avea de făcut!

I. Sibiu. Ca totdeauna, „Telegrafistii” Dv. s'adorabili. Mai ales când se căznesc din toate puterile să facă... duh. Cum fac de pildă în numărul din Martie, în „Tânguirii și încriminării cu tălc”. Încercând fel de răspuns la articolul nostru „Pe drum greșit”, fac câteva mărturisiri poznașe. Una: Recunosc limpede că Forul lor are tendințe de agresiune negativistă. Altele spune că e ortodox — mărturisesc preacucerinții și prea s'a apucat serios să demonstreze... că cei ce au răsit ortodoxia au cam scaldat-o cu devotament față de neamul românesc făcându-se cuie de a lui pelea (era să zic de ale papei) în cari să-și atârne felul de treburi cari incurcă locul în casa statului românesc. Ar fi, evident, și trist și caraghios, dacă n'ar găsi ceva mai bun de făcut, decât să urmeze a de aiureli „telegrafiste”, cari nu pot fi ale Forului rămân proprietatea exclusivă și ridicolă a preacuceritorilor din Sibiu. Poate se vor mai desmeteci și el c'articolul d. S. Pușcariu din acest număr al „Unirii” Alta: leșirile fanteziste de ordin personal, împotriva Valeriu Pop. Sunt noutime. Arată gradul de bună la care se găsește duhul bizantin din Sibiu. Mare bue să fie pe acolo sărăcia spirituală, dacă se văd voiți să recurgă la argumente de această speță. Urmă, una bună de tot: După părerea competenței, R”, For-ul e departe de a fi imitația Agru-lui; din rivă „Agru” e imitația și unealta Acțiunii Catolice iar Acțiunea catolică este — (Atențiune la tren!) — tate stălcită a colaborării clerului și mirenilor din serica ortodoxă. Asta da, face! Măi da mare hoț! Asta: a plagiat și imitat For-ul sibian cu mult în chiar de a se fi născut! Maare hoț!

B. Cluj. Nu-i nici o greșală. Cu ocazia invierii celor doi episcopi de Huși și Caransebeș, M. S. R. a spus, între altele: „Plecați cu convingerea, că al Tronul țării și deci în capul bisericii, aveți un creștin al Bisericii, un convins al învățăturii Mântuitor — Expresia „în capul Bisericii” o găsim comentată „Telegraful Român” din 18 Martie c., în felul următor: „... De sigur că a înțeles-o M. Sa nu în vre-un cezarzo-papist, ci în sensul că se consideră ca și împărații bizantini ca protector și un ajutător din al bisericii, un „preot al celor din afară”, spre deosebire de preoții și episcopii celor dinăuntru, ai învățăminte dumnezeiești, ai păstoririi sufletelor”. — De ce nu mulțumiți și noi cu acest tălc, care, de altfel, e rețut pe „Dreptul bisericesc” al lui Mihaș?!

D. București. Nu știm dacă scandalul o fi ori mic; chestiunea însă este cât se poate de serioasă. În America trăiesc mai mulți episcopi ruși ortodocși fugiați acolo din ghimerele bolșevicilor. Accm, unii sunt mai buni, alții mai așa, cum se poate. Se știe și de aceia cari, în noua țară a libertăților, își pur la meza și își dau rasa peste cap. Așa a făcut arhiepiscopul din Brooklin, Eftimie, care s'a urit s'atrăiască singur și și-a căutat „ajutor asemenea lui sexul cel slab însă). Tot așa fostul episcop I. Nicolis din Washington. O circulară a ep. Sofrei „demite din cin”, fiindcă s'au căsătorit. — Atâtea Comentariile rămân la discreția Dv.

In atenția parohiilor
curatoratei bisericești

COMANDAȚI

GLOPOTE

de calitate superioară, la cel mai mare
depozit românesc din Ardeal:

ALEXANDRU ANCI

CLUJ, Str. Regina Maria No. 4

TOT AICI: Policandre, Sfeșnice, cruci, Căntăre și Recvizite bisericești, Prapori, Cărticici și imprimare preoțești și de rugăciuni. „Cărticica” RAREA FERICIRII” aprobată de P. S. S. episcopul Hossu, legată în celuloid 450; piele 3—400; în pânză 150; în carton în 100; broșat 75 Lei, conține toate rugăciunile, paraclisul și slujba. CĂRTICICA I SFT. ANTONIE DE PADUA în legătură carton tare 25, broșat 20 Lei. Diferite plicuri, daci, VERSURI LA MORȚI (cântări pentru femei, bărbați și copii) Lei — Teatre populare și școlare, monoloage, dialoge. — Medalii de aluminiu Reuniuni, cu inscripție după dorință, etc.

Se execută Iconostase după cerință, cu Prețuri convenabile

Cereți Oferte. Cereți prețurant detalii